

Wa mir nach e beweis breichten, fir anzegesin, datt d'arbechtskraft me' he'ch ewe' an der vergangenhet ageschätzt muss gin, da get en ons an dem moment bruecht, wann et gëllt d'reconstructio'n vun onsem land ze méschteren.

D'Zem

LETZEBURG DE LETZEBURGER (DEVIS V.D. UNION) ORGAN VUN DER UN

Ons enzeg rettong o krâft an den arbe

Reconstructio'n

Et ass ze begre'ssen, datt a leschter zeit d'fro vun der praktescher reconstructio'n an onsen zerste'erte gebidder dax besprach get an datt sech de' interesse'ert krésser doriwer gehe'reg de kapp zerbriéchen. Des fro ass fir onst land fir de' nächst 10 jor de' allerwichtigst. Et gét em milliarden, de' entweder zweckme'sseg ugewandt oder zum schued vun der allgemenghet verbézt kënne gin. Zengtausende vun evacue'erten sollen erem én dâch iwert de kapp kre'en, an nëmme durch schnellt agreifen kënne weider baulech schied verhënnert gin. Et soll dūfir direct eng art bautenministèr geschafe gin, an dem virun allem me' baufachleidd a we'neger affekoten vertraude solle sin, we' iwerhapt am gro'sse ganzen me' fachleidd ewe' bis elo fir d'reconstructio'n erunzeze'e sin.

Kënnte mir net, we' onst nopeschland Holland als eng entschiédegong fir ons verwüst gebidder un 'eng annexio'n vun deitschem gebidd denken? Dat géng ons erlaben verschidden total zerste'ert letzeburger dierfer, matt kengen eso' gudden akerland bei der reconstructio'n a gre'sser proprié'ten opzedélen, an déne baueren vun der Our an der Musel, doiwir, nodém datt de' deitsch baueren émgesiedelt wíren, och gre'sser betrieber zo'zeweisen.

arbechtslager éinnerbruecht, net bei der eremguddmâchong vun déne schied, de' si matt ugericht hun, beschâftigt gin? Ass dat system net ville Letzeburger an de leschte joren doiwir virdemonstret gin. Fir wat sollen ons spezialise'ert gro'wen- an schmelzarbechter, de' ons gro'ssindustrie dregend no dem krich brauch, fir 5 bis 10 jor als bauarbechter émgele'ert gin? Wié soll des arbechter an de schmelzen a gro'wen ersetzen a wat soll a normalen zeiten aus desém iwerfloss u bauarbechter gin?

Den handwiérksbetrieber wâr standardarbecht ze roden, wat eng verbélegong, tempo a verbesserong vun der geléschter arbeit bedeit. E schreinerbetrieb z. b. mécht fenstere, én aneren diren, erem en aneren schief, descher, still a. e. w. Dat soll natirlech net héschen, datt misst o'ni goit fir konscht drop lass geschafft gin. Et ként am géendél no pläng an éinner opsicht vu fachleidd onst handwiérk, dat fre'er eso' he'ch geschätzt wor, erem he'ch kommen. Eng reconstructio'n, de' nëmme op fleckarbecht geng bero'en, wir e schued fir d'land, de' net me' gudd ze mache wir. Wa mir op jorzenge hi plangen an d'kâschten dūfir sech op generatio'nen verdéle sollen, da wélle mir och gro'ss denken. Dat alt-ballef zerste'ert an zom dé

opstellungen vum schued an der du fe'erong vu sofortmassnahmen, fir dere schued ze verhídden, beschâsin; kénen an der zeit de' staatzplazen, de' nach haut iwer genug scho'lt personal verfügen, schon de plangen a gro'ssen zich ufân. Des éinnerlagen sblle spe'der vun privatarchitekten, no de jéweiligen diérnèsser weider verarbecht gin. hand an hand schaffen le'sst vill z geld rescht a wiérkt sech och bestézum beschten vum ganzen aus.

Direct no der befreieng vun den ste'erten gebidder an der opstel vun de schied soll zum e'schten drénglechkétsvirrang bestémmt gin den énzelnien bauprojekter. Zum spill sollten handwiérks- a bau betrieber, de' fir d'ukurbelong vun wirtschaft wichtig sin, de virzok vun de privatheiser.

Spuert land arbec

Et gét net dur, datt de staatz bauer hëlloft seng arbeitskraft zuelen. Et gét net dur, datt en anerem wé, dodurch z. b. datt en dé beim staatz, bei der gemeng oder der industrie wéllt an arbeit kom

Union

D'Unio'n erschengt 3 mol d'woch. — Abonnement: 30 fr. pro Quartal — Einzelnummer 1.50 fr. — Geschäfts- an amtlich annoncen 2 fr., all auer annoncen 1.75 fr. — Expeditio'n a redactio'n: Al-Awenü 40 — Telefon 51-35 — Postscheck Nr. 6491 — Spuerkés giro 800 — Interbankkont Nr. 2737 — Verantwortlech ass de redactio'nscomité.

Jor 2 · Numer 11 · 25. Januar 1945

N VUN DER UNION * ECH DENGEN DER HEMECHT (JANG DE BLANNEN)

Stellung ass d'arbechts- arbeitswëllen!

Stellungen vum schued an der durch-
föhrong vu sofortmassnahmen, fir we-
re schued ze verhieden, beschäftigt
kënten an der zeit de' staatlech
zen, de' nach haut iwer genug ge-
o'lt personal verfügen, schon matt
plangen a gro'ssen zich ufänken.
s'ännerlagen solle spe'der vun de
vatarchitekten, no de jéweiligen be-
rñesser weider verarbecht gin. Dest
nd an hand schaffen le'sst vill zeit a
d rescht a.wiérkt sech och bestëmmt
n beschten vum ganzen aus.

Direct no der befreieng vun den zer-
erten gebidder an der opstellung
i. de schied soll zum e'schten den
nglechkétsvirrang bestëmmt gin vun
i. énzelen bauprojekter. Zum bei-
il sollten handwírks- a bauere-
rieber, de' fir d'ukurbeleng vun der
tschaft wichtig sin, de virzok hun
n de privatheiser.

Spuert landwirtschaftlech arbeitskraft!

Et gét net dur, datt de staat dem
er hëllef seng arbeitskräft be-
len. Et gét net dur, datt en op
rem wé, dodurch z. b. datt en den,
beim staat, bei der gemeng oder bei
industrie wëllt an arbecht kommen,

D'bedeutong vun der arbeitskräft

An der klassischer nationalökonomie
héscht et, datt d'productio'n vun dénen
3 faktoren: arbecht, buedem a kapital
ofhängeg ass. Dorausser ass d'conse-
quenz gezu gin, datt de wért vun de
produze'ert wuren och op de' drei ele-
menter ze verdélen ass. An der wirk-
lechkét ass et ni zo' enger exacter dis-
tributio'n vum revenu kom. De' drei
elementer woren durch drei parteien
vertratt, d'arbecht durch d'arbechter-
schicht, de buedem durch de buedem-
händler, de buedemspeculant an de
bauer, d'kapital vun den entrepreneu-
ren an den industriellen. Dobei wor na-
tirlech d'regel, datt de', de' de buedem
häten, och gewe'nlech de' leidd woren,

de' d'geld an d'wirtschaft bruecht hun,
an op de' weis kapitalist am sènn vum
buedem, fabrik a maschinenégentémer
woren. An der zuel woren de' 2 lescht
parteien der e'schter énnerréen, durfir
wor de' e'scht an der wirtschaftlecher
collaboratio'n de' schwächst. D'arbeits-
kräft wor zwar och un der wértverdél-
ong bedélegt, mé nëmnen matt der
parti, de' als lo'n seit dem ufank vun
der industrieller entwickelung d'ursäch
vu ville reclamatio'nen, vu revolutio'-
nen a vu vill ongleck go'w.

Wat wor d'resultat? Et si nei theorien
entstân, de' d'arbecht als de grond vum
wért iwerhapt bezéchent, an de ganze
gewënn der arbecht zo'geschriwen hun.
Am politesche liéwen sin d'gewerk-
schaften matt directe furderongen op-
getratt, et ko'm zo' déne gro'ssen ze-
summeste'ss, de' d'weltongleck vu 1914
an och délweis dat vu 1940 erbeige-
fo'ert hun. Hätt den arbechter an der
vergángenhet me' verdengt, da wären
d'fabriken net an dém móss vergre's-
sert gin, oder we' d'champignonen aus
dem buedem geschoss an d'ökonomesch
krisis matt hiren urge politesche suiten
wir kémols eso' schlémm gin.

Durch dese krich huet d'erkenntness
sech durchgerongen datt d'verbessere-

datt d'afe'eren vun de rommelen me'
se'er gesche'e kann a matt mander
arbeitsleidd. Eng centrifug an e romp-
fäss, de' elektresch gedriwe gin, ers-
spueren zeit a me', eng elektresch
streichmaschin erlabt net nëmme me'

Als weider entschidegong misste mir fir d'systematesch ausreiberong vun onsen bëscher op d'manst dat selwecht vu bauholz aus Deutschland kre'en. Dat gëlt och fir aner baumaterialien, de' a gro'sse massen gebraucht gin, ewe' z. b. rheinesch tuffsteng a. e. w.

Mir haten hei am land an normalen zeiten, bei engem bescheidenen bauvolumen ëmmer e mangel u gescho'lten bauhandwërker. We' wëlle mir des fro an der nokrichszeit le'sen, wa mir ons vill ze vill un dat nationalt halen? Menger ménong no wiren italiénesch arbechter, de' jorelång matt eiser bauweis bekannt woren, no der iwerprewong vun hirer haltong während dem krich, net kategoresch auszeschalten. Fir wat sollen net bëlleg deitsch arbeitskräften, als reparatio'nsbeitrag hei hinnen „dienstverpflichtet“ gin; an

schlecht soll bei der reconstruction net grad eso' schlecht' erem dohi gesât gin. Allerdengs durfe mir net zevill gro'ss denken a plangen.

Fir de' gro'ss aligemeng plangen wâr stiédbaulech a landschaftlech geduecht, an am einzelnen an enger neier form, de rot vu fachleidd unzerfroen. Wann ech soen neiarteg, dann denken ech u bespriéchongen op der plaz matt déne fachleidd, de' a fro kommen no dem motto „du choc des idées“, an net we' et fre'er bei ons eso' oft am gebrauch wor, dat concouren láng gedauert hun a schlecht bezuelt go'wen. Si hu méschdens matt gro'ssartige bilder a perspektiven geeent, de' dann an der wërklechkét no lãngem prozess erem emgearbecht go'wen. Dofir félt ons haut d'zeit an d'personal.

Elo wo' d'privatarchitekten matt den

AUS DER GROSSER WELT

An der ostfront get d'russesch offensiv vun dag zu dag a vu stonn zu stonn me' stãrk. D'schluecht vu Polen gét dem enn entge'nt, d'schluecht em deutschland gét un an onerbettlech weider. D'russen hun hir panzerspétzen matt gewaltiger schnellgkét virgedreht an hun d'infanterie matt camionen un d'front erubruecht. D'preisen hu keng zeit me' krit, hire réckzog ze urdnen an eng nei verdédegongslin opzebauen.

A Schlesien sin d'russen, nodém se Krakau geholl, weider no westen gesto'ss, an hun op bréder front de' al preiesch grenz iwerschritt a bedréen Breslau vum osten, süden a norden. Se hun d'Oder op enger front vu 60 km errécht. Si stin dicht viru Leubus, virun dèr stãd, de' eso' vill an eso' gro'sst élend vun eso' ville gudde Letzeburger gesin huet. Den énneschten dél vun dem schlesesche keil ass no süden ageschwenkt, an huet zum ziel d'ganz schlesescht kuelegebitt am eiltempo a me'glechst onbeschiédegt ze besetzen. D'preisen hu sämtlech kuelenarbechter aus de gro'wen erausgeholl, matt gewirer bewaffnet, an se als onausgebild kanon'nefudder vir an d'front gescheckt. Vu Schlesien aus hun d'preise

**D'zentralgebel vun der „Unio'n“
ass an der jo'seifstrôss No. 7. -
Tel. 67-38 an 67-39. - Tel. vun
der redactio'n 51-85.**

vu jehir de ganze südosten vun Europa bedrét. Fãllt Schlesien, dann ass de' menace é vir allemol verbei.

Am polnesche corridor sin d'russen, nodém se Warschau, Hohensalza, Gnesen a Bromberg geholl, op Posen zo'gesto'ss, wo' schwe'er kãmpf am gãng sin. De fall vun déne stiéd mecht de wé op no Berlin, vun dém d'russen kaum nach 200 km ewech sin.

An Ostpreisen sin d'russen vun der Memel erof virgesto'ss an hun Tilsit, Gumbinnen, Insterburg an Labiau geholl, lauter stiéd, de' de belschen a franse'sche krichsgefangenen als krichsgefangenelãger a schlechter erénnerong sin. Vum Narew erop hun d'russen Neidenburg, Tannenberg, Allenstein, Osterode, Deutsch-Eylau an Morhungen geholl a sto'ssen direkt op d'Ostse' zo'. Domadder get Kiniksbiërg agekesselt a gét sengem gerechte schicksal entge'nt.

Tannenberg wor vum leschte krich un d'versennbildong vun preisesche sig iwer den osten. Do wor och am ehrenmal d'graw vum Hindenburg, a mir denken nach matt fréd un de sproch, dé virun engem jor emol eng ke'er e preiseschen urlauber matt kreid gro'ss iwer sei graw geschriwen hãt:

„Steh auf du ôller Streiter,
In Russland steht ein Gefreiter,
Der kommt nicht mehr weiter.“

Am westen ze'en d'preisen sech nochte berichten ëmmer me' aus dem slek eriwer an d'Eifel zreck. No dem

(Get fortgesat op der 2. seit.

force ert, virun zwe' jor beim bauer ze schaffen. Gewëss hëllef dat, an de' mathëllef vum staat muss voll a ganz unerkannt gin. Mé de' fro muss nach me' grëndlech ugepakt gin. Et muss och net nème gesicht gin, dem bauer arbeitskräften ze verschafen, mé et muss virun allem gesuert gin, dat en der eso' we'neg we' me'glech brauch. Dodurch get et me' licht der genug ze fannen, de' him hëllef seng arbecht all ze mächen, an d'productio'n get och me' bëlleg, well manner arbeitslo'n matt anzerrechnen ass. We' ower ass dat z'erréchen?

En e'scht méttel ass, d'wirtschaftsgebeier, d'stãll an och d'wunnheiser vum bauer eso' modern a praktesch we' me'glech anzerichten. Vill iwerflësseg arbecht muss gemãch gin, wann d'scheieren onpraktesch ugeluegt sin, wann d'oflueden vun de recolten vill leidd erfurdert, well d'hé an d'frichten a schlëff hir an dur musse getesselt gin. De' selwecht iwerflësseg arbecht muss dann erem eng ke'er geléscht gin. a gedresch get an och beim fidderen. Modern scheieren erlobennet nème d'spueren vun vill arbeitskrãft, mé och d'ersetzen dovun durch ofluedemaschinen. Wo' soss ve'er a fénnef lseidd gebraucht gin, gét et dann matt zwe'n oder hechstens drei dur, de' sech nach net brauchen eso' midd ze mächen. Modern a kamo't stãll sin och net nème besser fir d've', mé si erspueren och arbecht a me' beim fidderen. E kamo'te rommelkeller erlabt,

Das eleian

Gro'ssherzoginsgeburtstag 1945 ass eriwer. D'fendelen sin erem erageholl, de sondesse schnëppel hãngt erem am schaf, an d'suergen vun haut a vu mur stin erem virun ons, a schengen ons nidderdrecken ze wëllen. Am viowend hat onse staatsminister eng gro'ss an och eng sche' riéd am letzeburger radio gehal. En huet ganz am senn vun der hémecht geschwãt a besonnesch vun dénen, de' gelidden hun fir ons freihét, an de' gestuerwe sin fir datt mir liéwe kënnen. Fir de', de' net me' sin, kèpnne mir nème biéden, vir de', de' mam liéwen derfu komm sin, kënnen a musse mir schaffen an afferen. Dat ass é programm. Dém musse mir alles énnuerdnen, wat mir an déne nêxte joren ufãnken an ausfe'ren. Dat ass dat selwecht wat d'Unio'n an

ceert, virum zwe jor beim Bauer schaffen. Gewäss hëllef dat, an de thëllef vum staat muss voll a ganz erkannt gin. Mé de' fro muss nach gründlech ugepakt gin. Et muss net nème gesicht gin, dem bauer rechtskräften ze verschafen, mé et ass virum allem gesuergt gin, datt en eso' we'neg we' me'gleich brauch. durch get et me'licht der genug ze nen, de' him hëllef seng arbecht ze máchen, an d'productio'n get och bëlleg, well manner arbeitslo'n tt anzerechnen ass. We' ower ass dat rrechen?

En e'scht méttel ass, d'wirtschaftsgeier, d'stáll an och d'wunnheiser a bauer eso' modern a praktesch we' gleich anzerichten. Vill iwerflésseg recht muss gemách gin, wann heieren onpraktesch ugeluegt sin, an d'oflueden vun de recoltan vill id erfurdert, well d'hé an d'frichten chlëff hir an dur musse getesselt gin. selwecht iwerflésseg arbecht muss n erem eng ke'er geléscht gin. wa resch get an och beim fidderen. dern scheieren erlobennet nème men bueren vun vill arbeitskräft, mé d'ersetzen dovun durch ofluedschinnen. Wo' soss ve'er a fennef dd gebraucht gin, gét et dann matt n oder hechstens drei dur, de' sech h net brauchen eso' midd ze hen. Modern a kamo't stáll sin och nème besser fir d've', mé si ereren och arbecht a me' beim fiden. E kamo'te rommelkeller erlabt,

e proppert streichen, mé et gét och me' se'er a matt manner arbecht.

Et héscht eben iwerall d'arbecht erlichteren an erodrecken, bei derselwechter léschtong a me' kurzer zeit. Dodurch brauch de bauer arbeitsleidd manner an d'onkeschte gi me' kleng.

Natirlech kascht d'maschinenarbecht och. Mé de' ausgaben stin a kengem verhältnes zo' dénen vun den arbeitskräften, de' o'ni si musse bezuelt gin, an de' schwe'er ze fanne sin. Dat méscht an dat schwe'erst fir de bauer ass d'emännerong vun de stáll an de wirtschaftsgeier an d'uscháfong vun de maschinen. Et gehe'ert durzo' e gewässend kapital, dat net nème bescháft, mé dat och amortise'ert muss gin. Den amortissement ass allerdengs licht, well e sech me' we' bezuelt mecht durch dat wat de bauer u lo'n spuert. Fir d'bescháfong vu bëllegem kapital muss de staat matt asprangen, an eventuell och nach durch subsidien d'uscháfong erlichteren a verbéllegen.

Fir elo an de' nächst zeit kommen eso' emännerongen a betrieben, de' ferdig do stin an de' net durch de krich gelidden hun, wuel net a fro. Mir hu genug ze din fir all de' diérfer an de' énzal bauerenheiser -stáll a -wirtschaftsgeierer, de' durch de krich zerste'ert go'wen, erem opzebauen oder we'negstens erem an d'rei ze setzen. De' müssen natirlech virgoen. Mé do ass och de' beschte geléenhét gleich eng (get fortgesat op der 2. seit)

rong vum arbeiterlo's de' enzeg garantie bringt, datt d'welt an hiren ökonomeschen apparat sech me'gesond developpe'eren. An all déne gro'sse wirtschaftsplangen, de' am krich an den demokratesche länner entworfen gi sin, ass d'háptmiérkmol eng gerecht distributio'n vum reichtom a vun de benefisser. Wann d'arbechter an alle länner hir rechter reklame'eren dürfen, a gesetzlech grondlagen fir e praktesch resultat bestin, da ka ké land me' durch autonom methoden d'ganz welt an den ökonomeschen ruin geheien.

Mir hei zo' Letzeburg gin um neie wé matt. Mir spiren, datt de neie géscht op eng praktesch realisatio'n drängt. **Wa mir nach e beweis breichten, fir anzegesin, datt d'arbeitskräft me' he'ch ewe' an der vergángenhet ageschätzt muss gin, da get en ons an dem moment bruecht, wann et gëllt d'reconstructio'n vun onsem land ze méschteren.** Geld kénnte mir an der ganzer welt kre'en, wann ons domatt gehollef wär. Wat ge'nge mir máchen, wa mir op he'ge ke'p geld setzen, an d'matière première, de' mir brauchen, ge'ng net geliwert, an all artikelen fir den allde'glechen gebrauch ge'ng net fabriziert gin? We' láng ge'ng et daueren, bis ons heiser erem do ste'ngen, wa mir op friém arbeitskräft wärde missten. Frankreich eleng huet fir 1000 milliarden frang heiser. brecken a fabriken ze bauen, a we' he'ch ass de schued an all dén anere länner? Mir hu geld a mir kre'en neischt dermatt ze kafen. Wat ons helife kann, ass d'arbecht. Mir hu vill matière première, wa mir de' emol richtig ausnotzen, a matt der arbecht verbannen, da könne mir ons hémecht erem oprichten.

Kuckt emol d'banknotizen! We' niddreg sin haut d'zénsfe'ss! En zéchen, datt et net um geld, wuel awer un der arbecht félt. Ere'scht wa vill geschafft get, bëlleg a gudd, da kritt onst geld erem wert, an da gét den zénsfo'ss an d'lúcht. Da gin erem artikelen produze'ert, de' de liéwesstandart verbeseren.

Soll d'arbecht nème dofir benotzt gin, dem geld erem op d'bén ze helifen, fir hanneno dovun mësbrauchte ze gin? Et ass matt der arbecht, we' matt de leidd, de' a schwe'er zeit durchhálen. Well si helleft, wa neischt aneres me' helife kann, durfir musse mir si respecte'eren, speziell dann, wa mir hir direct durch he'ch le'n a guder zeit eppes bidde können.

Dat elei AN Dat elo

ro'ssherzoginsgeburtstag 1945 ass ver. D'fendelen sin erem erageholl, sondesse schnéppel hängt erem am uf, an d'suergen vun haut a vu mur erem virum ons, a schengen ons lerdrecken ze wëllen. Am virowend onse staatsminister eng gro'ss an eng sche' riéd am letzeburger o gehal. En huet ganz am sènn vun hémecht geschwát a besonnesch dénen, de' gelidden hun fir ons lét, an de' gestuerwe sin fir datt liéwe können. Fir de', de' net me' képnne mir nème biéden, vir de', mam liéwen derfu komm sin, kénna musse mir schaffen an afferen. ass é programm. Dém musse mir énnenruerden, wat mir an déne e joren ufánken an ausfe'eren. ass dat selwecht wat d'Unio'n an

hir zeidong dag fir dag a woch fir woch priédegen a mir erkennen et dankbar un, datt d'region vum land de selwechte programm we' mir iwerholl huet. Lösse mir nun oppassen, ob dat verspriéchen, dat op Gro'ssherzoginsgeburtstag gemách ass gin, och gehal an ausgefe'ert get, well wann et net agehal ge'f, da wir d'letzeburger land verluer.

Radio Letzeburg ass e letzeburgesch radio. Dofir dauert d'sendong fir d'Letzeburger och nème zeng minuten den dag. D'sendongen fir d'preisen daueren am ganzen 420 minuten den dag. Nuje, mir können nach net kloen. Op Gro'ssherzoginsgeburtstag huet d'letzeburgesch sendong keng zeng minuten, mé fozeng minuten gedauert. (Get fortgesat op der 2. seit)

